

Vroegmoderne tijd

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Ghirlandaio schildert vormen uit de klassieke oudheid zoals bijvoorbeeld de zuilen/de triomfboog, wat past bij 'de heroriëntatie op het erfgoed (de vormentaal) van de klassieke oudheid' 1
- Ghirlandaio geeft zichzelf een belangrijke plaats in het schilderij / beeldt de personen op het schilderij af als (herkenbare) individuen, wat past bij het nieuwe mensbeeld van de Renaissance (waar de kunstenaar niet langer anoniem is / waar individualiteit wordt nagestreefd) 1

7 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- De ontwikkeling van wereldhandel/een wereldeconomie / de Europese overzeese expansie (in de zeventiende eeuw) 1
- leidde ertoe dat het belangrijk was nieuwe routes te ontdekken / nieuwe handelsposten aan de kust te stichten (zonder hele gebieden in bezit te nemen) 1
- De Industriële Revolutie / het moderne imperialisme (in de negentiende eeuw) 1
- veroorzaakte een zoektocht naar grondstoffen / afzetmarkten, waarbij het nodig was de binnenlanden te verkennen / gebieden in bezit te nemen 1

8 maximumscore 2

De juiste volgorde is:
3, 5, 6, 4, 2, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

9 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Karel V hield vast aan de rooms-katholieke godsdienst als enig toegestane godsdienst / bestreed andere godsdiensten dan de rooms-katholieke (als ketterij) 1
- De vorst bepaalde het geloof van zijn onderdanen in het Duitse rijk 1
- Hierdoor bleef de verdeeldheid in Karels rijk bestaan want een Lutherse/protestantse vorst kon in zijn gebied een andere godsdienst toelaten dan de rooms-katholieke 1

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 4 Kern van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Willem van Oranje koos bij het begin van de Opstand een nationale (en geen religieuze) invalshoek 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De gewesten erkenden Filips II als hun vorst (die door slechte raadgevers fouten maakte) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De gewesten sluiten zich aan bij de invalshoek van Willem van Oranje, omdat zij in dit fragment de nadruk leggen op het onrecht dat de 'vreemde' Spanjaarden de inwoners van het land aandoen / op de bescherming van de rechten en vrijheden van de Nederlanders / op de verdediging van het vaderland 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De gewesten stellen zich later anders tegenover Filips II op, omdat in dit fragment de trouw aan de koning van Spanje/Filips II wordt opgezegd 	1
11	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken dat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • in de prent wordt getoond dat de opstandelingen onschuldige monniken wreed vermoorden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Parma hiermee kan laten zien dat de soldaten van Willem van Oranje/de opstandelingen wreed zijn / ongewapende burgers/geestelijken vermoorden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Parma met deze prent steun kan verwerven in de strijd tegen de opstandelingen onder de rooms-katholieke bevolking van de Nederlanden (en daarbuiten) 	1
	<i>Opmerking</i> <i>Er wordt alleen 1 scorepunt toegekend aan een juiste verwijzing naar de prent als de propagandaboodschap van Parma juist wordt weergegeven.</i>	
12	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is: Om de suikerplantages rondom Recife te exploiteren waren arbeidskrachten nodig die werden aangevoerd (uit Ghana) via de trans-Atlantische slavenhandel (waarvoor de verovering van Elmina nodig was).	
13	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is: Frederik de Grote gaat ervan uit dat de vorst alleen regeert (wat past bij het absolutisme), maar zijn bestuur moet wel in dienst staan van de belangen van de hele gemeenschap (wat past bij verlichtingsidealen).	